

IX. LEGEGINTZALDIA
2015-2019 LEGEALDIA
UXUE BARKOS BERRUEZOren
INBESTIDURA-HITZALDIA
(GEROA BAI)

FISKALITATEA

Dauzkan eskubide historikoen ondorioz, Nafarroak gaitasun fiskala dauka, eta gaitasun hori da oinarritzko tresna gure komunitatean garapen ekonomiko zuzena eta jasangarria lortzeko. Horregatik da politika fiskala funtsezko gaia, inolako zalantzarik gabe.

Gehiegitan egoten da bitartekoak helburuarekin nahasteko joera. Sistema fiskalak funtsezko eginkizun bat dauka: beharrezko baliabideak sortzea, Gobernuak, besteak beste, ekonomia bultzatzeko funtsak konprometi ditzan eta, era horretan, kalitatezko enplegua sortzen eta finkatzen lagun dezan; baita oinarritzko zerbitzuak eskainiko direla ziurtatzeko ere, tartean, batez ere, pobrezia- eta gizarte-bazterketaren aurka borrokatzeko aukera ematen dutenak. Beraz, kontua ez da, kosta ahala kosta, ahalik eta zergarik txikienak ezartzea, baizik eta bidezko sistema bat edukitzea, zuzena eta progresiboa, gure inguruneko sistema fiskalak nolakoak diren kontuan hartuta, eraginkortasunez inbertituta, lortu nahi dugun gizarte-eredua finkatzeko aukera emango digun behar adina diru biltzea ahalbideratuko duena.

Uda ondoren erreforma fiskala aurkezteko konpromisoa hartzen du Gobernu honek; erreforma hori 2016ko urtarrilaren 1ean sartuko da indarrean eta legealdi osoan zehar egongo da indarrean, baldin eta ez bada beste aldaketarik eskatzen duen aldaketa garrantzitsurik gertatzen inguruan. Erreforma fiskalak zorrotz errespetatuko ditu programa-akordioan jasotako konpromisoak.

Bestalde, iruzur fiskalaren eta ezkutuko ekonomiaren aurka borrokatzeko jarduketara indartuko dira. Berehala ebaluatuko da iruzurraren aurka borrokatzeko indarrean dagoen 2014-2017 planaren ezarpen-maila, eta lehenbailehen hartuko dira, beharrezkoak baldin badira, neurri zuzentzaileak; eta, nolana ere, 2016-2019 aldirako plan berria prestatuko da, iruzur fiskalari aurre egiteko. Besteak beste, nabarmen gehituko dira datorren legealdian zehar esparru horretan espezializatutako giza baliabideak.

Testuinguru horretan bertan, jakinekoa eta agerikoa da Nafarroak zerga arloan daukan autogobernuak birzentralizatzeko presio handia jasan behar izan duela azkeneko urteotan. Gobernuak gertutik zainduko du Hitzarmen Ekonomikoaren legean eta Autonomia Erkidegoak Finantzatzeko Lege Organikoak berriki egin den aldaketa

bikoitzaren funtzionamendua, eta, hala badagokio, berrikuspenen bat planteatzeko aukera baloratuko du.

Bestalde, Nafarroak Estatuko kargei urtero egiten dien ekarpenak eta Estatuak Nafarroari ordaintzen dizkion zeharkako zergen doikuntzak zenbateko oso handiak dituzte, eta kontu handiz kudeatu behar dira. Gainera, une honetan, Gobernuak bosturteko ekonomiko berriaren oinarritzko urtea –2015– finkatzeko funtsezko erronkari aurre egin behar dio. Gero eta konplexuagoak eta garrantzitsuagoak diren zenbateko horiek bat etorritik, Gobernuak beharrezko giza baliabideak eta baliabide teknikoak jarriko ditu Estatuarekin gai horretan dituen aldebiko harremanak hobeto aztertzeko, prestatzeko eta horien jarraipena egiteko.

Halaber, Gobernuak era aktiboan defendatuko ditu Estatuaren aurrean kalitatezko enplegua sortzen eta finkatzen eta oinarritzko zerbitzuei eusten lagun diezaieketen gai guztiak; hala nola, zeharkako zergen arloan hainbat eskumen bereganatzea; aurrekontuen egonkortasuna lortzeko helburuz aberastasuna sortzen duten inbertsio estrategikoen kontabilitateko irizpideak aldatzea; eta gastuaren erregela deritzonaren nahitaezkotasuna bertan behera uztea, eta dagoeneko ezagunak diren defizit eta zor helburuak.

Era berean, gogor lan egingo dugu aurrekontuen kudeaketa hobetzeko, bai sarreraren aurreikuspenak prestatzeari dagokionez, bai gastuen aurrekontua prestatzeari dagokionez –zero oinarriko irizpideak sartuko dira– eta aurrekontuaren betearazpenaren jarraipenari dagokionez –eraginkortasunari dagozkion helburuak eta adierazleak sartuko dira, eta legezko berme guztiak izango dituen sistema bat ezarriko da, ziurtatuko duena aurrekontuaren betearazpenaren inguruko informazio zuzena denbora errealean izango dutela parlamentuko taldeek–. Ekonomia eta Gizarte Lantaldearen protagonismoa sustatuko da aurrekontuak prestatzeko prozesuan, eta, PFEZ aitortpena aprobetxatuta, aurrekontuetako lehentasunen definizioan herritarrek parte hartzeko dauden aukerak aztertuko dira.

Reino Arena, Los Arcoseko Zirkuituarekin, Sendavivarekin, Osasunarekin eta Camino Autobiarekin gertatutakoari dagokionez, Nafarroako Kontuen Ganbarak egindako txostenak aztertuko dira, egon daitezkeen erantzukizunak argitzeko azterketa juridiko sakonagoa egingo da, eta herritarren aurrean azalduko dira azterketaren ondorioak. Osasunaren kasuan, gainera, klubaren zorra berregituratzeko Foru Legea betetzeari dagokionez galdagarria den konpromisoa bultzatuko da, eta Osasunak bere zerga-betebeharrak bete ditzan –beste edozein zergadunek bezala– zainduko da.

Erabateko gardentasunaren testuinguru horretan, 1990etik honako zorraren jatorriari eta bilakaerari buruzko txostena egingo du, aurrekontuen bilakaerarekiko paraleloan.

Ondorioz, enpleguari, politika ekonomikoari eta zergei dagokienez, Gobernuaren jardunaren ardatza izan behar da krisialdian pobretu diren gure familien errentak berreskuratzea, kalitatezko enplegua sortuta eta batez besteko soldatak handituta. Lurraldeari dagokionez, garapen ekonomiko harmoniatsua, giro berritzaile batean, talentua eta inbertsio produktiboak erakarriko dituen giro batean. Eta, azkenik, iruzurra errotik kenduko duen politika fiskala, aberastasunaren banaketan benetan progresiboa izango dena.

Eta gure politika fiskalak, enplegua sortzekoak edo politika sozialak oinarritzkoak badira, ez dira posible izango etorkizunean, baldin eta ez bagara gai gure etorkizuneko belaunaldiak Ongizateko Estatuaren babesle nagusi bilakatuko dituen hezkuntza sistema zaintzeko.